

ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ І КРАЇН ЄС

Ражик Анастасія Валентинівна

Студентка

Пальчевська Тетяна Андріївна,

к.х.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Вступ. Фармацевтична промисловість — галузь промисловості, пов'язана з дослідженням, розробкою, масовим виробництвом, вивченням ринку і розподілом лікарських засобів, переважно призначених для профілактики, полегшення і лікування хвороб [1]. В наш час фармацевтична промисловість одна з найбільш успішних і впливових галузей. Фармацевтична галузь відрізняється від інших галузей промисловості тим, що потребує високого рівня відповідальності влади і бізнесу за якість виготовленої продукції та її доступність за ціною для широких верств населення з метою збереження здоров'я нації, підвищення продуктивності праці, а також якості і тривалості життя людей.

Необхідність вирішення проблеми інноваційного стратегічного розвитку фармацевтичної промисловості України, прагнення до її розв'язання в складних соціальних і економічних умовах, в яких зараз опинилась Україна, стали підставою для проведення цього дослідження, в якому представлені тенденції та напрями розвитку, а також особливості фармринку європейських країн і на цьому тлі – можливості фармацевтичного ринку України та стратегічні напрями розвитку.

Мета роботи. Дослідження фармацевтичного ринку країн ЄС і вітчизняного ринку.

Матеріали і методи. Аналіз літературних джерел за останні роки щодо фармацевтичного ринку.

Результати і обговорення. Фармацевтичний ринок ЄС є одним з провідних світових регіональних ринків. На сьогодні фармацевтичний ринок є одним з найбільш динамічних секторів світової економіки. Це пояснюється зростанням місткості ринку лікарських засобів у світі, швидким розширенням асортименту лікарських засобів.

Розвиток європейського фармацевтичного ринку в останні роки характеризується нерівномірністю та поступовим зниженням. Динаміка розвитку європейського фармацевтичного ринку за останні 10 років наведена в роботі [2] і представлена на рисунку 1.

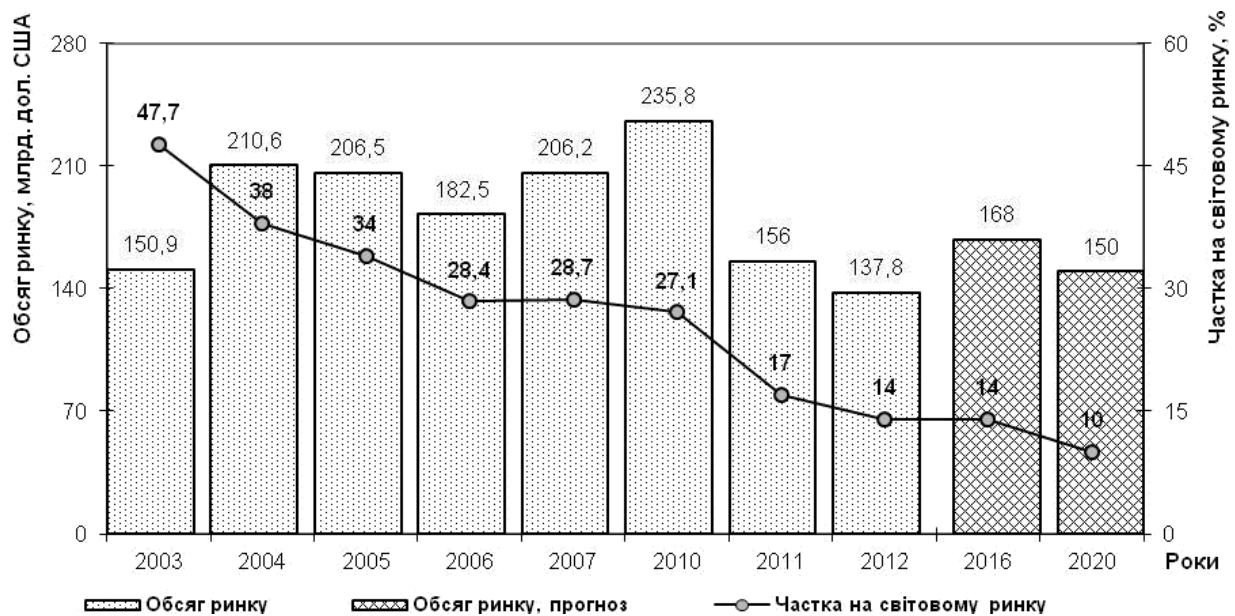

Рис. 1. Динаміка розвитку європейського фармацевтичного ринку.

З даних рисунку 1 видно, що частка фармринку ЄС від обсягу світового ринку у 2003 р. становила 47,7%, з 2012 р. – до 2016 р знаходилася на рівні 14%. За прогнозними даними у 2020 р. вона повинна становити 10%.

Потенціал європейської фармацевтичної промисловості досить високий. Лідерами європейського ринку є п'ять країн, сукупний обсяг продажів яких становить більше 50% ринку. Це ринки Німеччини, Франції, Великобританії, Італії й Іспанії (EU-5). Лідером за обсягом продажів є ринок Німеччини, на другому місці – Франції, а найменшим є ринок Іспанії [3] Лідерство Німеччини й Франції забезпечує їм перевагу перед іншими учасниками європейського

фармринку, підвищуючи їх можливості на проведення певної політики як на локальному, так і на ринку ЄС, а також на міжнародному фармацевтичному ринку.

Основна частина медикаментів (понад 75%), яка надходить на світовий ринок, виробляється у США, Японії, Німеччині, Франції, Великобританії Швейцарії, Італії та Іспанії. Динаміка розвитку світового фармацевтичного ринку протягом останніх 10 років свідчить проте, що виробництво ліків є сьогодні і залишиться у майбутньому однією з найперспективніших галузей. Згідно із прогнозом 2012р. такої авторитетної організації, як «IMS Healts», обсяг світового фармацевтичного ринку у 2020 р. повинен був перевищити 1,5 трлн. дол. США. [4]

Як показує досвід, навіть в умовах економічної кризи фармацевтичне виробництво в меншій мірі піддається ризику спаду, ніж будь-яке інше.

Фармацевтика в Україні – це галузь, яка розвиває національну економіку. Можна стверджувати, що український фармацевтичний бізнес подолав кризу 2014 року і стрімко відновлюється, він є одним із лідерів за обсягами серед країн СНД.

За даними аналізу фармацевтичного ринку України в I півріччі 2018 року [5] відмічається, що структура продажів на внутрішньому ринку, як і в минулі роки, залишається незмінною – 83,9% від загального обсягу продажів припадало на лікарські засоби, 7,4% - на вироби медичного призначення.

Позитивна динаміка українського ринку корелюється зі світовими тенденціями: за даними аналітичної компанії Evaluate Pharma у період 2018-2024 рр. середньорічний темп приросту (Compound Annual Growth Rate - CAGR) світового ринку рецептурних препаратів складатиме 6,4%. До 2024 року обсяг продажів досягне не 1,5 трлн. дол. США, як планувалося раніше [4], а 1,2 трлн. дол. США (що буде забезпечено у т.ч. за рахунок збільшення доступу світового населення до лікарських засобів).

Наведемо результати статистичних досліджень в Україні [6] щодо виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів на період 2013-2018 рр, у вигляді рисунків 2, 3 і 4.

Рис.2. Динаміка виробництва фармацевтичної продукції (А): Основні фармацевтичні продукти і фармацевтичні препарати; препарати лікарські, що містять інші антибіотики, розфасованих для роздрібного продажу

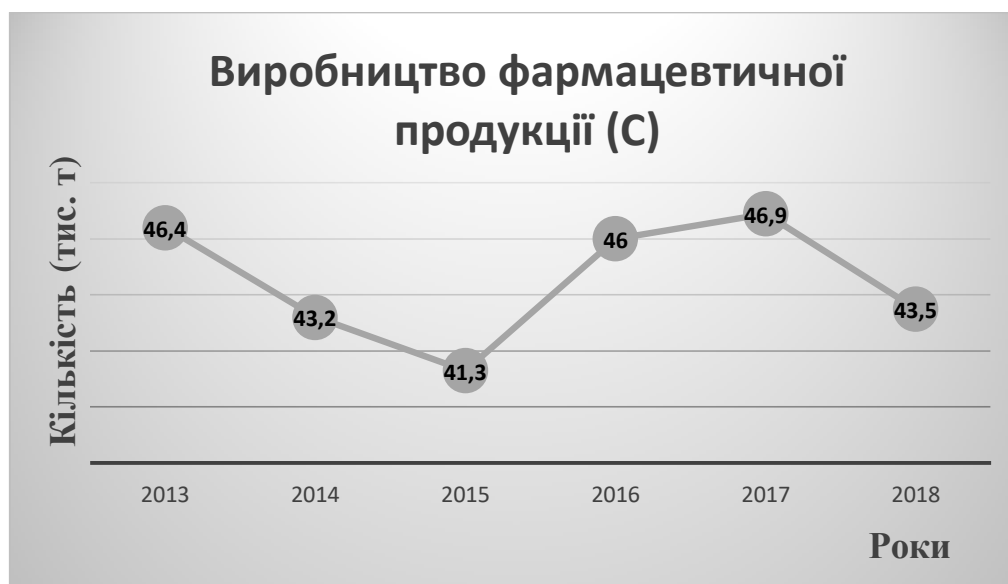

Рис.3. Динаміка виробництва фармацевтичної продукції (С): Препарати лікарські інші, що містять змішані чи незмішані продукти, розфасовані для роздрібного продажу

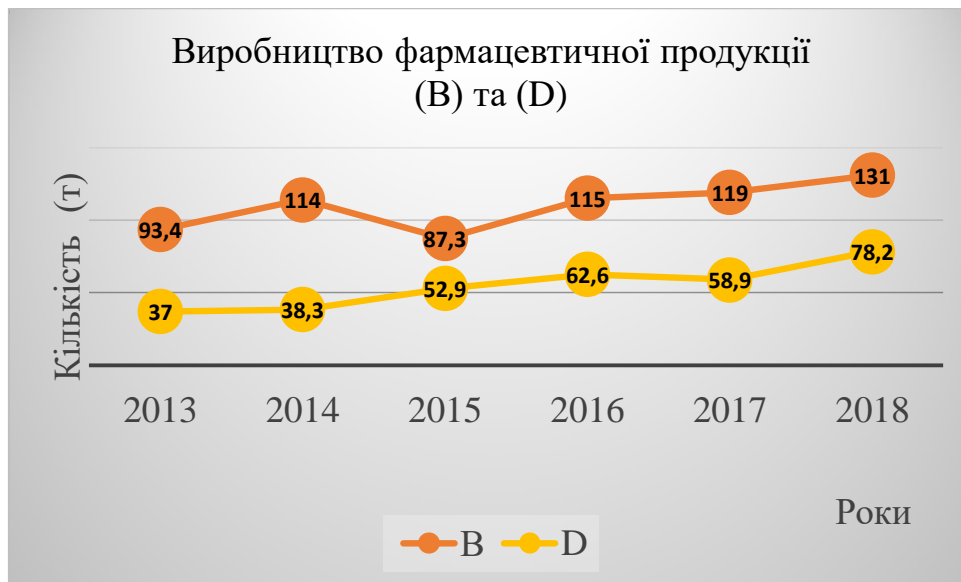

Рис.4. Динаміка виробництва фармацевтичної продукції (B): Препарати лікарські, що містять кортикостероїдні гормони, їх похідні та структурні аналоги, і не містять антибіотики, для терапевтичного або профілактичного застосування, в дозованому вигляді чи розфасовані для роздрібного продажу; Динаміка виробництва фармацевтичної продукції (D): Препарати контрастні для рентгенологічних обстежень, реактиви діагностичні для введення хворим

Дані рисунків 2-4 свідчать про відносну стабільність та позитивну динаміку виробництва фармацевтичної продукції в Україні на період 2013-2018 рр..

Протягом останніх трьох років фармацевтична індустрія зростала в середньому на 11% в рік, що втричі швидше, ніж економіка України в цілому [7].

На сьогодні фармацевтичний ринок є одним з найбільш динамічних секторів світової економіки. Це пояснюється зростанням місткості ринку лікарських засобів у світі, швидким розширенням асортименту лікарських засобів.

Серед факторів, що найістотніше впливають на розвиток фармацевтичної індустрії, слід виділити:

- демографічні (темпи зростання населення, рівень народжуваності, смертності та тривалості життя, статеві-вікова структура населення, міграції тощо);
- соціальні (рівень розвитку освіти та охорони здоров'я);
- економічні (рівень соціально-економічного розвитку країн та прибутків населення, рівень розвитку науки і техніки, транспортно-комунікаційних систем тощо);
- політичні.

Стан української фармацевтичної промисловості у сучасних умовах характеризується значним відставанням від закордонних підприємств. Особливо відчутною є недостатність фінансових вкладень, що унеможлиблює значне підвищення інвестиційної й інноваційної активності фармацевтичних підприємств. Проте Україна може йти по шляху країн, що розвиваються (Індія, Китай), використовуючи практику застосування адміністративних важелів і прямої участі держави в інвестиційному процесі розвитку фармації країни.[8]

Головними факторами, що спричиняють уповільнення подальших змін ринку фармацевтики в Україні, є:

- зменшення реального добробуту громадян;
- загострення політичних подій на сході країни;
- підвищення цін на фармацевтичні препарати вітчизняних виробників та імпортованих ліків;
- поступове наближення до ліміту платоспроможного попиту населення

Автори вважають, що аналізуючи ситуацію, наявну на фармацевтичному ринку України, можна зробити ряд висновків щодо характеристики його як складної, розгалуженої, динамічної системи. Основними важелями, що гальмують його розвиток, можна вважати значний дисбаланс у зростанні ринку в грошовому та натуральному вимірниках, перевищення пропозиції над попитом та недостатність використання ресурсного потенціалу. Також

негативним фактором функціонування фармацевтичної галузі є наявність тіньового бізнесу.

Глобальні фінансові кризи стають каталізатором багатьох процесів, які повільно розвиваються на багатьох світових ринках товарів і послуг, зокрема на фармацевтичному. Згідно [9] зростання обсягу світового фармринку на 7 % становив 808 млрд дол. США в більшості країн світу було зумовлене несприятливою епідеміологічною ситуацією у 2009 році.

Зараз можна передбачити стрімке зростання обсягу світового фармацевтичного ринку у 2020 році і в подальші роки через коронавірусну пандемію спричиненою вірусом COVID-19.

Висновки. Наявність сприятливих умов і ресурсів створює передумови для формування якісного високорозвиненого, конкурентоздатного фармацевтичного ринку України, який є одним з головних факторів формування доходу країни, оскільки він є досить потужним на світовому ринку і займає 5 позицію у світі стосовно максимального забезпечення вітчизняних споживачів продукцією [10,11]. Майбутнє світового фармацевтичного ринку виглядає досить оптимістичним, прогнозується його постійне зростання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Фармацевтична галузь//фармацевтична енциклопедія. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/>
2. German Association for Pharmaceutical Industry (BPI), Pharma-Data 2013, Publikationen/Pharma-Daten/Pharmadaten_2013_EN.pdf [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bpi.de/fileadmin/media/bpi/Downloads/Internet/>
3. Доровський О. В. /Фармацевтичний ринок ЄС та реалії фармацевтичної промисловості України / О. В. Доровський, А. Д. Олійник // Моделювання регіональної економіки. - 2013. - № 2. - С. 289-304. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Modre_2013_2_29

4. Солодковський Ю., Довженко О. Перспективи трансформації сучасної моделі світового фармацевтичного ринку, 2012
5. Фармацевтичний ринок України в I півріччі 2018 року (30.10.2018) [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.credit-rating.ua/ua/analytics/analytical-articles/14474/>; *www.credit-rating.ua*
6. Статистичний щорічник України за 2018 рік Державна служба статистики України с. 267 [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf
7. Інфографічний довідник «Фармацевтика України 2019» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eba.com.ua/infografichnyj-dovidnyk-farmatsevyka-ukrayiny-2019/>
8. Мех О. А. Інноваційно-соціальні аспекти розвитку фармацевтичної галузі України: монографія / О. А. Мех. – К., 2008.
9. Глумсков В. Мировой фармацевтический рынок: состояние и тенденции // Эксперт — 2007. — № 20
10. Мілюковська О.А. Фармацевтичний ринок України: аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку / О.А. Мілюковська // Перший Незалежний Науковий Вісник. – 2015. – № 2–1. –: <http://cyberleninka.ru/article/n/farmatsevtichnij-rinok-ukrayini-analiz-suchasnogo- stanu-ta-tendentsiy-rozvitku>.
11. Назаров Д. С. Тенденції розвитку внутрішнього ринку фармацевтичної продукції України та перспективи створення вітчизняних високотехнологічних фармацевтичних виробництв / Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 119 (частина I). 2014. С. 170-180